Volume 23, Issue 4 (July- August 2024)

PAYESH

Journal of the Iranian Institute for Health Sciences Research

Letter to editor

Media literacy is the missing link of the country's education and health system after the COVID-19 pandemic

Mohammadamin Shabani[1], Abedin Saghafipour[2], Zahra Taheri-Kharameh[3 *]

1. Students Research Committee, Qom University of Medical Sciences, Qom, Iran
2. Department of Public Health, School of Health, Qom University of Medical Sciences, Qom, Iran
3. Spirituality health research center, School of Health and Religion, Qom University of Medical Sciences, Qom, Iran

Received: 18 July 2023
Accepted for publication: 23 July 2023
[EPub a head of print- 23 July 2024]
Payesh: 2024; 23(4): 655- 657

Dear Editor,

The education systems became virtual during Covid-19. This problem increased students' access to mobile phones, media and caused Internet addiction. Media also caused many health problems in teenagers. Media literacy is defined as the ability to access, analyze, evaluate and create messages in different contexts. Media literacy can deal with the potential negative effects of media. Thus, considering the importance of media literacy, it is necessary to teach children the knowledge and skills of the media literacy from childhood.

Keywords: Media literacy, COVID -19, Online Learning, Education

* Corresponding Author: School of Health and Religion, Qom University of Medical Sciences, Qom, Iran
E-mail: taherikharame@gmail.com

[Downloaded from payeshjournal.ir on 2026-11-03]

[DOI: 10.61186/payesh.23.4.655]

پایش
نشریه پژوهشکده علوم بهداشتی جهاددانشگاهی

نامه به سردبیر

سواد رسانه، حلقه گمشده نظام آموزش و سلامت کشور بعد از پاندمی COVID-19

محمد امین شبانی[۱]، عابدین ثقفی‌پور[۲]، زهرا طاهری خرامه[۳*]

۱. کمیته تحقیقات دانشجویی، دانشگاه علوم پزشکی قم، قم، ایران
۲. دانشکده بهداشت، دانشگاه علوم پزشکی قم، قم، ایران
۳. مرکز تحقیقات سلامت معنوی، دانشکده سلامت و دین، دانشگاه علوم پزشکی قم، ایران

تاریخ دریافت: ۱۴۰۲/۴/۲۷
تاریخ پذیرش: ۱۴۰۲/۵/۱
[نشر الکترونیک پیش از انتشار- ۲ مرداد ۱۴۰۳]
نشریه پایش: ۶۵۷- ۶۵۵ :(۴)۲۳؛ ۱۴۰۳

سردبیر محترم،

بعد از پاندمی کووید-۱۹برای مقابله با این مساله، نظام های آموزش و پرورش در زیست بوم کرونا به سوی مجازی شدن سوق پیدا کرد. این مساله باعث افزایش دسترسی دانش‌آموزان به تلفن همراه، رسانه و اعتیاد به اینترنت شد. رسانه در نوجوانان موجب مشکلات بهداشتی فراوانی می گردد. سواد رسانه ای به عنوان توانایی دستیابی، تحلیل، ارزیابی و ایجاد پیام در زمینه‌های مختلف تعریف‌شده‌است. سواد رسانه‌ای می‌تواند با اثرات بالقوه منفی رسانه‌ای مقابله کند. با توجه به اهمیت سواد رسانه، آموزش دانش و مهارت‌های فرایند سواد رسانه ای از کودکی به کودکان ضروری است. با توجه تعداد ناکافی افراد متخصص جهت آموزش سواد رسانه، تربیت مدرسین سواد رسانه و آموزش سواد رسانه از دوران کودکی به سیاستگذاران پیشنهاد می شود.

بعد از شیوع پاندمی کووید-۱۹ و تبعات اجتماعی و اقتصادی ناشی از آن، یکی از مشهودترین پیامدها تحت تأثیر قرار دادن نظام‌های آموزشی رسمی بود که به تعطیلی مدارس در ۱۸۸ کشور دنیا منجر شد، لذا یکی از راه‌های موثر برای حل این مساله، ایجاد زمینه‌های یادگیری برخط (از راه دور) بود. در ایران هم نظام های آموزش و پرورش و نظام آموزش پزشکی در زیست بوم کرونا به سوی مجازی شدن سوق پیدا کرد و در این برهه از زمان، آموزش عمومی به جای مدارس، در خانه‌ها به اجرا آمد. بنابراین والدین ناچار به فراهم کردن تلفن های همراه هوشمند برای فرزندان شان شدند که این مساله باعث ورود بسیار زود هنگام دانش آموزان به فضای مجازی شد و دانش آموزان بدون داشتن کوچک‌ترین سواد رسانه‌ای در فضای مجازی حضور پیدا می کردند و که این امر موجب فراهم شدن بستری برای آسیب‌های اجتماعی مختلف و دور شدن آنان از درس و مدرسه و جامعه شود [۱،۲].

کلیدواژه ها: سواد رسانه، COVID-19، یادگیری آنلاین، آموزش

* نویسنده پاسخگو: قم، دانشگاه علوم پزشکی قم، مرکز تحقیقات سلامت معنوی، دانشکده سلامت و دین
E-mail: taherikharame@gmail.com

[Downloaded from payeshjournal.ir on 2026-11-03]

[DOI: 10.61186/payesh.23.4.655]

این پاندمی باعث تغییر در سیستم آموزش عالی از یادگیری سنتی به یادگیری برخط شد. مشکل این بود که یادگیری برخط هنوز محافظه کارانه بود ، بنابراین در عدم تعامل اجتماعی دانش آموزان تأثیر داشت [۳]. همه گیری کووید ۱۹ تأثیر نامطلوبی بر استفاده از اینترنت گذاشت و شیوع و شدت اعتیاد به اینترنت را در میان جمعیت عمومی به ویژه در جمعیت های آسیب پذیر افزایش داد [۴]؛ به طوریکه موجب افزایش فناوری تلفن همراه و گسترش میزان شیوع اعتیاد به اینترنت و رسانه در میان دانش‌آموزان شد [۵]. رسانه ها در میان نوجوانان تا حدود زیادی عامل مشکلات بهداشتی از جمله رفتار پرخاشگرانه، فعالیت جنسی، استفاده از مواد مخدر، اختلالات خواب، اختلالات خوردن و چاقی ، افسردگی، آسیب به خود و خود کشی هستند [۶].

سواد رسانه ای به عنوان "توانایی دستیابی، تحلیل، ارزیابی و ایجاد پیام در زمینه های مختلف" تعریف شده است [۷]. از آنجایی که پیام‌های رسانه‌ای می‌توانند بر نگرش و رفتار مخاطبان نسبت به موضوعات مختلف، مانند نگرش نسبت به دیگران و رفتارهای مخاطره‌آمیز، تأثیر بگذارند؛ سواد رسانه‌ای می‌تواند با اثرات بالقوه منفی رسانه‌ای مقابله کند که در محیط رسانه‌ای گسترده و آشفته امروزی یک مهارت خطیر است. سواد رسانه ای در زمینه ارتقای سلامت به طور موفقیت آمیزی بر نگرش و رفتار مخاطبان نسبت به شش موضوع بهداشتی ۱) پیشگیری از مصرف الکل۲) پیشگیری از مصرف دخانیات ۳) اختلالات تغذیه، ۴) آموزش جنسی ۵) آموزش تغذیه و ۶) رفتار خشونت آمیز اثر دارد. از آنجایی که سواد رسانه‌ای می‌تواند نحوه درک مخاطبان از حوزه رسانه و نقد پیام‌های رسانه‌ای را تغییر دهد، همچنین این توان را دارد که اثرات مضر بالقوه رسانه‌ها را بر فرآیند تصمیم‌گیری سلامت مخاطبان کاهش دهد. سواد رسانه ای به طور خاص با سواد شنیداری، سواد دیجیتال، سواد تبلیغاتی، سواد اینترنتی، سواد فیلم، سواد بصری، سواد سلامت و غیره مرتبط است [۸].

با توجه به اهمیت سواد رسانه، آموزش مهارت‌های فرایند سوادرسانه ای از کودکی به کودکان ضروری است، به طوری که نوجوانان توانایی دسترسی ، تجزیه و تحلیل، ارزیابی و ایجاد پیام در زمینه‌های مختلف را داشته باشند. این مهارت‌ها و دستورالعمل‌های مربوط به فرآیند آموزش سواد رسانه اکنون که باید زیاد باشند، کمیاب هستند. اکنون تقاضای جهانی برای سواد رسانه ای وجود دارد ، اما افراد آموزش دیده به اندازه کافی برای آموزش سواد رسانه ای وجود ندارد، زیرا سواد رسانه ای به ندرت در برنامه های آموزش معلمان یا کلاس ها آموزش داده شده است. با سواد رسانه دانش‌آموزان می‌آموزند که چگونه در دنیای مجازی و همچنین واقعی فعالیت کنند؛ لذا تربیت مدرسان سواد رسانه و آموزش سواد رسانه از دوران کودکی در جامعه به سیاستگذاران پیشنهاد می شود.

منابع

1. Niazi M, Sanatkar E. Identify the opportunities and challenges of virtual school education In the Corona: A qualitative study based on a meta-hybrid model. Quarterly Journal of Education Studies 2022;8:78-102 [Persian]
2. Kolivand PH, Kazemi H. The effects of COVID-19 on mental health, socio-economic issues, and social interactions in Tehran: A pilot study. The Neuroscience Journal of Shefaye Khatam 2021;9:100–10 [Persian]
3. Ma Z, Idris S, Zhang Y, Zewen L, Wali A, Ji Y, et al. The impact of COVID-19 pandemic outbreak on education and mental health of Chinese children aged 7–15 years: an online survey. BMC Pediatrics 2021;21:1–8
4. Li YY, Sun Y, Meng SQ, Bao YP, Cheng JL, Chang XW, Ran MS, Sun YK, Kosten T, Strang J, Lu L. Internet addiction increases in the general population during COVID-19: Evidence Fom China. The American Journal On Addictions 2021;30:389-97
5. Lin MP. Prevalence of internet addiction during the COVID-19 outbreak and its risk factors among junior high school students in Taiwan. InternationalJournal of Environmental Research and Public Health 2020; 17:8547
6. Strasburger VC, Jordan AB, Donnerstein E. Health effects of media on children and adolescents. Pediatrics 2010; 125:756-67
7. Livingstone S. What is media literacy? Intermedia 2004;32:18–20
8. Chen Y, Erba J. Media Literacy as a Consideration in Health and Risk Message Design. Oxford Research Encyclopedia of Communication 2017 Mar 29 [cited 2023 Jul 23]; Available from: https://oxfordre.com/communication/display/10.1093/acrefore/9780190228613.001.0001/acrefore9780190228613-e-355

[Downloaded from payeshjournal.ir on 2026-11-03]
[DOI: 10.61186/payesh.23.4.655]